

Høringssvar fra DNT til rapporten "Ikke rett fram" fra Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter

Oslo, fredag 5. september 2025

Vi takker for muligheten til å gi innspill til rapporten "Ikke rett fram" fra Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter. DNT støtter fullt ut målet om å fremme en mer sirkulær økonomi i Norge og ser at mange av anbefalingene fra utvalget er helt i tråd med våre egne mål om bevaring av natur og en mer bærekraftig ressursbruk innenfor friluftslivet.

Den Norske Turistforening (DNT) er Norges største frilftsorganisasjon med 56 selvstendige medlemsorganisasjoner som til sammen har mer enn 330 000 medlemmer. DNT-foreningene tilrettelegger for friluftsliv gjennom å drifte betjente og ubetjente hytter, merke og vedlikeholde stier, arrangerer turer og aktiviteter og drive med turinformasjon. Gjennom tursentrene driver foreningene våre med salg og utleie av klær og turutstyr. Flere av våre foreninger tilbyr reparasjoner av klær og friluftsutstyr gjennom satsingen ReTuren syverksted.

Ekspertgruppas rapport er omfattende og grundig og berører veldig mange ulike samfunnsfelt og lovverk. Vi har i vårt høringssvar valgt å konsentrere oss om de anbefalingene som har størst relevans for vår virksomhet, i tillegg til noen generelle kommentarer til rapporten.

Generelle kommentarer

Vi er svært positive til rapportens hovedanliggende: vi mener det er helt presserende at vi som samfunn ser på alle mulige tiltak som kan redusere vårt overforbruk av ressurser, dempe presset på naturen og redusere klimautslipp: det må bli dyrere å forbruke, og enklere og billigere å gjenbruke og reparere. Vi anerkjenner at friluftslivet også er en del av problemet, spesielt gjennom potensielt overforbruk av klær og utstyr. Vi synes det er positivt at rapporten favner bredt og flere av anbefalingene i rapporten er allerede foreslått i andre sammenhenger, blant annet endringer i Plan- og bygningsloven som skal tilrettelegge for arealbruk som tar større hensyn til klima og natur.

På generelt grunnlag er vi også positive til ulike tiltak for å øke materialgjenvinning og redusere avfall, men mener det er viktig at nye regler følges opp med incentivordninger slik at det skal være mulig å implementere bedre avfallshåndteringssystemer for mindre næringsvirksomheter og frivillige organisasjoner. Vi ser at nye krav til avfallshåndtering kan være en utfordring for de av våre turisthytter som ligger i lite tilgjengelig områder, og ofte er uten veiforbindelse hele eller deler av året.

Kommentarer til spesifikke kapitler

Merknader til kapittel 7: Merverdiavgift

Fritak for merverdiavgift på bruktsalg

Vi støtter et fritak for merverdi på brukte varer som vil gjøre det mer attraktivt å kjøpe brukt.

Et fritak for merverdiavgift vil være en treffsikker løsning for alle som ønsker å tilby bruktsalg, men som ikke driver en rendyrket bruktbutikk. Direkte tilskudd kan medføre en administrativ byrde, dersom virksomheter må søke om status som bruktbutikk for å motta tilskuddet. Et momsfritak har derimot fordelen av å gjelde for alle brukte varer, uavhengig av salgssted.

Et fritak for merverdiavgift vil styrke konkurranseevnen til næringsdrivende sammenlignet med privatpersoner som selger bruktvare. Dette gir profesjonelle aktører mulighet til å fremme bruktsalg, på måter som ikke er mulig i privatbaserte markeder som finn.no. Næringsdrivende kan gjøre bruktsalg lettere tilgjengelig for forbruker, mulighet for å prøve produkter før kjøp, og et bredere og mer samlet utvalg.

Avansem metode bruktsalg

Vi stiller oss positive til at avansemetoden for omsetning av brukte varer forenkles. Dette vil være gunstig for våre tursentres muligheter til å tilby bruktsalg på andre måter enn gjennom dagens Vipps-stativ, der kjøper betaler selger direkte. Den foreslåtte modellen innebærer at man kan beregne avanse pr termin og rapportere seks ganger i året. Dette vil redusere den administrative belastningen sammenlignet med dagens ordning, hvor man må beregne og rapportere moms per enkeltvare. Forenklingen vil gjøre bruktsalg mer attraktivt både for våre tursentre og andre aktører.

Merknader til kapittel 8: temaer på tvers

Reparasjonsordninger

Vi er generelt positive til støtteordninger for reparasjoner innenfor flere områder og støtter den foreslåtte reparasjonsordningen for tekstiler, sko og reiseeffekter. Vi foreslår også at det gis støtte til utdanning og direkte tilskudd til reparatører for å bygge en kultur for reparasjon.

Vi mener at en målrettet tilskuddsordning vil være bedre enn et generelt fritak for merverdiavgift for tekstilreparasjoner, da det kan gi en høyere støttesats og fungere mer målrettet. Vi mener at reparasjons-kuponger heller ikke er et ideelt virkemiddel for å stimulere reparasjon. Dersom man får en kupong ved kjøp av et nytt produkt, kan det på kort sikt stimulere til nykjøp istedenfor reparasjon av det produktet man allerede har.

Vi mener at det er viktig at administrasjonsbyrden for en tilskuddsordning må legges på reparatøren, ikke på kunden. Dersom kunden må gjennom en administrativ prosess for å søke om rabatt for sin reparasjon, vil dette bli en unødige barriere mot å få flere til å velge å reparere. Reparatøren bør stå for administrasjon og søknad om refusjon, og kunden bør kun forholde seg til den endelige, reduserte prisen.

Vi mener at reparasjonsordningen bør iverksettes omgående og finansieres på andre måter frem til tekstilavgiften er på plass. Bransjen trenger tid til å forberede seg på økt etterspørsel, og det er viktig å bygge en kultur for reparasjon allerede nå.

Vi foreslår at det innføres et krav om tilgjengeliggjøring av reparatører gjennom et register eller et nettverk, der alle reparatører i ordningen skal være registrert. Dette vil øke tilgjengeligheten for forbruker som da enkelt kan finne frem til mulige reparatører. Produsenter bør ha plikt til å informere om vedlikehold og reparasjon, og vise til en oversikt over reparatører.

I tillegg foreslår vi informasjonskampanjer som fremmer reparasjon, samt synliggjøring av kurs og opplæringstilbud. Det bør satses på kompetansebygging, og særlig på opplæring i hvordan forbrukere selv kan vedlikeholde og reparere produkter. Dette vil være med på å styrke reparasjonskulturen.

Merknader til kapittel 12: Særavgift tekstil

Vi støtter forslaget om en særavgift for tekstil. Selv om dette vil føre til høyere priser på våre produkter i Tursentere og DNTbutikken, er det et viktig tiltak som stimulerer til å ikke kjøpe nytt. Vi selger og anbefaler produkter med lang levetid, som allerede har en relativt høy pris. Derfor vil en tekstilavgift ikke ha en vesentlig innvirkning på prisen. Tiltaket vil være gunstig for ReTuren og stimulere til reparasjon og bruktsalg.

Vi mener det er viktig å få på plass en rask innføring av særavgiften, men mener det er avgjørende at den kobles til EUs kommende økodesignforordning så snart denne er på plass. Dette vil legge til rette for en differensiert avgift som tar hensyn til miljøpåvirkning – både når det gjelder materialvalg, produksjonsmetoder og ulike fibers miljøbelastning. En slik særavgift bør stimulere forbrukere til å ta mer bærekraftige valg.

Vi uttrykker bekymring for den innledende fasen, der en ikke-differensiert særavgift vil ramme produsenter som har investert i bærekraftig produksjon, på lik linje med aktører som ikke har iverksatt miljøtiltak. Dette kan oppleves som et urimelig gebyr for de som allerede tar ansvar.

Merknader til kapittel 13: bygg, anlegg og eiendom:

Vi støtter forslaget om at det skal gis tydeligere veiledning om adgangen i plan- og bygningsloven § 31-4 til å gi dispensasjon fra kravene i TEK17 ved omdisponering av eksisterende bygg til andre formål. DNT foreslår at en dispensasjonsveiledning og lemping på kravene også omfatter renovering av eldre bygg.

I mange tilfeller er det enklere og rimeligere å rive og bygge nytt heller enn å omdisponere og renovere eksisterende bygningsmasse. Dette mener DNT er uheldig da det forhindrer gjenbruk av materiale og arealer, og muligheten for å gi nytt liv til gamle hus og distriktsområder.

Det bør videre skilles tydeligere på tekniske spesifikasjoner mellom nybygg og eldre hus/hytter, og vi mener også at lovverket i større grad gir mulighet for å skille mellom små og store byggeprosjekter, slik at ikke frivilligheten belastes med unødige mye byråkrati for mindre tilretteleggings- og ombruksprosjekter gjort på dugnad.

For DNT sin del kommer dette til anvendelse for eksempel når vi omdisponerer fyrstårn, overtar gamle skoler, hytter eller andre bygninger for omgjøring til turishytter, og når vi tilrettelegger hyttene våre så de skal bli lettere å bruke for ulike målgrupper.

Vi støtter helhjetet anbefalingen om at Miljødirektoratets forslag til endringer i dagens «Forskrift om konsekvensutredninger» (KU-forskriften) følges opp, og at Plan- og bygningsloven gjennomgås for å tilrettelegge for arealbruk som tar større hensyn til klima og natur.

Tilleggsmerknad: delingsøkonomi

Vi savner at delingsøkonomi gis en større plass i rapporten. For å fremme sirkulær økonomi er det ønskelig å holde produkter i omløp så lenge som mulig, og at det vi allerede har bygget og produsert brukes mest mulig av flest mulig.

Delingshytter, som DNTs selv- og ubetjente hytter, kan både dempe presset på nedbygging av arealer til privat hyttebygging og bidra mindre ressursbruk.

Flerbruk gjennom utleie, deling og utlån bidrar til redusert forbruk av klær, utstyr og andre varer og mer effektiv ressursutnyttelse. Nordmenn er i verdenstoppen når det gjelder forbruk av friluftsutstyr, og mange har boden full av utstyr som kanskje bare brukes noen få ganger i året. BUA, Frilager og andre utstyrssentraler bidrar til et friluftsliv med minst mulig fotavtrykk.

Vi ser fram til å bidra med ytterligere innspill og dialog om dette viktige temaet.

Med vennlig hilsen

Inger Lise Blyverket
Generalsekretær
Den Norske Turistforening

Louise Brunborg-Næss
Seniorrådgiver kulturarv og bærekraft
DNT sentralt

